

श्रीः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

॥ श्रीवरदराजपञ्चाशत् ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

श्रीः

॥ श्रीवरदराजपञ्चाशत् ॥

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

द्विरद शिखरि सीम्ना सद्गवान् पद्म योनेः
तुरग सवन वेद्यां श्यामळो हव्यवाहः।
कलश जलधि कन्या वल्लरी कल्पशाखी
कलयतु कुशलं नः कोऽपि कारुण्य राशिः॥ १ ॥

यस्यानुभावमधिगन्तुमशक्नुवन्तो
मुह्यन्त्यभङ्गुरधियो मुनि सार्वभौमाः।
तस्यैव ते स्तुतिषु साहसमश्रुवानः
क्षन्तव्य एष भवता करि शैल नाथ॥ २ ॥

जानन्ननादिविहितान् अपराध वर्गान्
स्वामिन् भयात् किमपि वक्तुमहं न शक्तः।
अव्याज वत्सल तथापि निरङ्कुशं मां
वात्सल्यमेव भवतो मुखरी करोति॥ ३ ॥

किं व्याहरामि वरद स्तुतये कथं वा
खद्योतवत् प्रलघु सङ्कुचित प्रकाशः।
तन्मे समर्पय मतिं च सरस्वतीं च
त्वामञ्जसा स्तुति पदैर्यदहं धिनोमि॥ ४ ॥

मच्छक्ति मात्र गणने किमिहास्ति शक्यं
शक्येन वा तव करीश किमस्ति साध्यम्।
यद्यस्ति साधय मया तदपि त्वया वा
किं वा भवेद् भवति किञ्चिदनीहमाने॥ ५ ॥

स्तोत्रं मया विरचितं त्वदधीन वाचा
 त्वत्प्रीतये वरद यत् तदिदं न चित्रम्।
 आवर्जयन्ति हृदयं खलु शिक्षकाणां
 मञ्जूनि पञ्जर शकुन्त विजल्पितानि ॥ ६ ॥

यं चक्षुषामविषयं हयमेध यज्वा
 द्राघीयसा सुचरितेन ददर्श वेधाः।
 तं त्वां करीश करुणा परिणामतस्ते
 भूतानि हन्त निखिलानि निशामयन्ति ॥ ७ ॥

तत्तत्पदैरुपहितेऽपि तुरङ्ग मेधे
 शक्रादयो वरद पूर्वमलब्ध भागाः।
 अध्यक्षिते मखपतौ त्वयि चक्षुषैव
 हैरण्य गर्भ हविषां रसमन्वभूवन् ॥ ८ ॥

सर्ग स्थिति प्रळय विभ्रम नाटिकायां
 शैलूषवद् विविध वेष परिग्रहं त्वाम्।
 संभावयन्ति हृदयेन करीश धन्याः
 संसार वारिनिधि सन्तरणैक पोतम् ॥ ९ ॥

प्राप्तोदयेषु वरद त्वदनुप्रवेशात्
 पद्मासनादिषु शिवादिषु कञ्चुकेषु।
 तन्मात्र दर्शन विलोभित शेमुषीकाः
 तादात्म्य मूढ मतयो निपतन्त्यधीराः ॥ १० ॥

मध्ये विरिञ्चि शिवयोर्विहितावतारः
 ख्यातोऽसि तत्समतया तदिदं न चित्रम्।
 माया वशेन मकरादि शरीरिणं त्वां
 तानेव पश्यति करीश यदेष लोकः ॥ ११ ॥

ब्रह्मेति शङ्कर इतीन्द्र इति स्वराडिति
 आत्मेति सर्वमिति सर्व चराचरात्मन्।

हस्तीश सर्व वचसामवसान सीमां
त्वां सर्वकारणमुशन्त्यनपाय वाचः ॥ १२ ॥

आशाधिपेषु गिरिशेषु चतुर्मुखेष्वपि
अव्याहता विधि निषेध मयी तवाज्ञा।
हस्तीश नित्यमनुपालन लङ्घनाभ्यां
पुंसां शुभाशुभ मयानि फलानि सूते ॥ १३ ॥

त्रातापदि स्थिति पदं भरणं प्ररोहः
छाया करीश सरसानि फलानि च त्वम्।
शाखागत त्रिदश बृन्द शकुन्तकानां
किं नाम नासि महतां निगम द्रुमाणाम् ॥ १४ ॥

सामान्य बुद्धि जनकाश्च सदादि शब्दाः
तत्त्वान्तर भ्रम कृतश्च शिवादि वाचः।
नारायणे त्वयि करीश वहन्त्यनन्यम्
अन्वर्थ वृत्ति परिकल्पितमैक कण्ठ्यम् ॥ १५ ॥

सञ्चिन्तयन्त्यखिल हेय विपक्ष भूतं
शान्तोदितं शमवता हृदयेन धन्याः।
नित्यं परं वरद सर्वगतं सुसूक्ष्मं
निष्पन्द नन्दथु मयं भवतः स्वरूपम् ॥ १६ ॥

विश्वातिशायि सुखरूप यदात्मकस्त्वं
व्यक्तिं करीश कथयन्ति तदात्मिकां ते।
येनाधिरोहति मतिस्त्वदुपासकानां
सा किं त्वमेव तव वेति वितर्क डोळाम् ॥ १७ ॥

मोहान्धकार विनिवर्तन जागरूके
दोषा दिवापि निरवग्रहमेधमाने।
त्वत्तेजसि द्विरद शैलपते विमृष्टे
श्लाघ्येत सन्तमस पर्व सहस्र भानोः ॥ १८ ॥

रूढस्य चिन्मयतया हृदये करीश
 स्तम्बानुकारि परिणाम विशेष भाजः।
 स्थानेषु जाग्रति चतुर्ष्वपि सत्त्ववन्तः
 शाखा विभाग चतुरे तव चातुरात्म्ये ॥ १९ ॥

नागाचलेश निखिलोपनिषन्मनीषा-
 मञ्जूषिका मरकतं परिचिन्वतां त्वाम्।
 तन्वी हृदि स्फुरति काऽपि शिखा मुनीनां
 सौदामनीव निभृता नव मेघ गर्भा ॥ २० ॥

औदन्वते महति सद्गानि भासमाने
 श्लाघ्ये च दिव्य सदने तमसः परस्मिन्।
 अन्तःकलेबरमिदं सुषिरं सुसूक्ष्मं
 जातं करीश कथमादरणास्पदं ते ॥ २१ ॥

बालाकृतेर्वटपलाशमितस्य यस्य
 ब्रह्माण्ड मण्डलमभूदुदरैकदेशे।
 तस्यैव तद् वरद हन्त कथं प्रभूतं
 वाराहमास्थितवतो वपुरद्भुतं ते ॥ २२ ॥

भक्तस्य दानव शिशोः परिपालनाय
 भद्रां नृसिंह कुहनामधिजग्मुषस्ते।
 स्तम्भैक वर्जमधुनाऽपि करीश नूनं
 त्रैलाक्यमेतदखिलं नरसिंह गर्भम् ॥ २३ ॥

क्रामन् जगत् कपट वामनतामुपेतः
 त्रेधा करीश स भवान् निदधे पदानि।
 अद्यापि जन्तव इमे विमलेन यस्य
 पादोदकेन विधृतेन शिवा भवन्ति ॥ २४ ॥

येनाचल प्रकृतिना रिपु संक्षयार्थी
 वारां निधिं वरद पूर्वमलङ्घयस्त्वम्।

तं वीक्ष्य सेतुमधुनापि शरीरवन्तः
सर्वे षडूर्मि बहुलं जलधिं तरन्ति ॥ २५ ॥

इत्थं करीश दुरपह्व दिव्य भव्य-
रूपान्वितस्य विबुधादि विभूति साम्यात्।
केचिद् विचित्र चरितान् भवतोऽवतारान्
सत्यान् दया परवशस्य विदन्ति सन्तः ॥ २६ ॥

सौशील्य भावित धिया भवता कथञ्चित्
सञ्छादितानपि गुणान् वरद त्वदीयान्।
प्रत्यक्षयन्त्यविकलं तव सन्निकृष्टाः
पत्युस्त्विषामिव पयोद वृतान् मयूखान् ॥ २७ ॥

नित्यं करीश तिमिराविल दृष्टयोऽपि
सिद्धाञ्जनेन भवतैव विभूषिताक्षाः।
पश्यन्त्युपर्युपरि सञ्चरतामदृश्यं
माया निगूढमनपाय महानिधिं त्वाम् ॥ २८ ॥

सद्यस्त्यजन्ति वरद त्वयि बद्ध भावाः
पैतामहादिषु पदेष्वपि भाव बन्धम्।
कस्मै स्वदेत सुख सञ्चरणोत्सुकाय
कारागृहे कनक शृङ्खलयाऽपि बन्धः ॥ २९ ॥

हस्तीश दुःख विष दिग्ध फलानुबन्धिनि
आब्रह्म कीट मपराहत संप्रयोगे।
दुष्कर्म सञ्चयवशाद् दुरतिक्रमे नः
प्रत्यस्त्रमञ्जलिरसौ तव निग्रहास्त्रे ॥ ३० ॥

त्वद्भक्ति पोत मवलम्बितु मक्षमाणां
पारं परं वरद गन्तु मनीश्वराणाम्।
स्वैरं लिलङ्घयिषतां भव वारि राशिं
त्वामेव गन्तुमसि सेतुरभङ्गुरस्त्वम् ॥ ३१ ॥

अश्रान्त संसरण घर्म निपीडितस्य
 भ्रान्तस्य मे वरद भोग मरीचिकासु।
 जीवातुरस्तु निरवग्रह मेधमानः
 देव त्वदीय करुणामृत दृष्टि पातः ॥ ३२ ॥

अन्तः प्रविश्य भगवन्नखिलस्य जन्तोः
 आसेदुषस्तव करीश भृशं दवीयान्।
 सत्यं भवेयमधुनापि स एव भूयः
 स्वाभाविकी तव दया यदि नान्तरायः ॥ ३३ ॥

अज्ञात निर्गम मनागम वेदिनं माम्
 अन्धं न किञ्चि दवलम्बन मञ्जुवानम्।
 एतावतीं गमयितुः पदवीं दयाळोः
 शेषाध्वलेश नयने क इवातिभारः ॥ ३४ ॥

भूयोऽपि हन्त वसतिर्यदि मे भवित्री
 याम्यासु दुर्विषह वृत्तिषु यातनासु।
 सम्यग् भविष्यति ततः शरणागतानां
 संरक्षितेति बिरुदं वरद त्वदीयम् ॥ ३५ ॥

पर्याकुलं महति दुःख पयोनिधौ मां
 पश्यन् करिष्य यदि जोषमवस्थितस्त्वम्।
 स्फुरेक्षणेऽपि मिषति त्वयि निर्निमेषं
 पारे करिष्यति दया तव दुर्निवारा ॥ ३६ ॥

किं वा करीश कृपणे मयि रक्षणीये
 धर्मादि बाह्य सहकारि गवेषणेन।
 नन्वस्ति विश्व परिपालन जागरूकः
 सङ्कल्प एव भवतो निपुणः सहायः ॥ ३७ ॥

निर्यन्त्रणं परिणमन्ति न यावदेते
 नीरन्ध्र दुष्कृत भवा दुरित प्ररोहाः।

तावन्न चेत् त्वमुपगच्छसि शार्ङ्गधन्वा
शक्यं त्वयापि न हि वारयितुं करीश ॥ ३८ ॥

यावन्न पश्यति निकामममर्षणो मां
भू भङ्ग भीषण कराळ मुखः कृतान्तः।
तावत् पतन्तु मयि ते भगवन् दयाळोः
उन्निद्र पद्म कलिका मधुराः कटाक्षाः ॥ ३९ ॥

स त्वं स एव रभसो भवदौपवाह्यः
चक्रं तदेव शित धार महं च पाल्यः।
साधारणे त्वयि करीश समस्त जन्तोः
मातङ्ग मानुष भिदा न विशेष हेतुः ॥ ४० ॥

निर्वापयिष्यति कदा करिशैल धामन्
दुर्वार कर्म परिपाक महादवाग्निम्।
प्राचीन दुःखमपि मे सुखयन्निव त्वत्-
पादारविन्द परिचार रस प्रवाहः ॥ ४१ ॥

मुक्तः स्वयं सुकृत दुष्कृत शृङ्खलाभ्याम्
अर्चिर्मुखै रधिकृतै रतिवाहिताध्वा।
स्वच्छन्द किङ्करतया भवतः करीश
स्वाभाविकं प्रतिलभेय महाधिकारम् ॥ ४२ ॥

त्वं चेत् प्रसीदसि तवास्मि समीपतश्चेत्
त्वय्यस्ति भक्तिरनघा करिशैल नाथ।
संसृज्यते यदि च दास जनस्त्वदीयः
संसार एष भगवन्नपवर्ग एव ॥ ४३ ॥

आहूयमानमनपाय विभूति कामैः
आलोक लुप्त जगदान्ध्यम् अनुस्मरेयम्।
आलोहितांशुक् अनाकुल हेतिजालं
हैरण्यगर्भ हयमेध हविर्भुजं त्वाम् ॥ ४४ ॥

भूयो भूयः पुळक निचितै रङ्गकै रेधमानाः
 स्थूल स्थूलान् नयन मुकुळैर्बिभ्रतो बाष्प बिन्दून्।
 धन्याः केचिद् वरद भवतः संसदं भूषयन्तः
 स्वान्तै रन्तर्विनय निभृतैः स्वादयन्ते पदं ते ॥ ४५ ॥

वरद तव विलोकयन्ति धन्याः
 मरकत भूधर मातृकायमाणम्।
 व्यपगत परिकर्म वारवाणं
 मृगमद पङ्क विशेष नीलमङ्गम् ॥ ४६ ॥

अनिभृत परिरम्भै राहिता मिन्दिरायाः
 कनक वलय मुद्रां कण्ठदेशे दधानः।
 फणिपति शयनीया द्रुत्थितस्त्वं प्रभाते
 वरद सतत मन्तर्मानसं सन्निधेयाः ॥ ४७ ॥

तुरग विहगराज स्यन्दनान्दोलिकादिषु
 अधिक मधिक मन्या मात्म शोभां दधानम्।
 अनवधिक विभूतिं हस्तिशैलेश्वरं त्वाम्
 अनुदिन मनिमेषैर्लोचनैर्निर्विशेष्यम् ॥ ४८ ॥

निरन्तरं निर्विशतस्त्वदीयम्
 अस्पृष्ट चिन्तापदमाभिरूप्यम्।
 सत्यं शपे वारण शैलनाथ
 वैकुण्ठ वासेऽपि न मेऽभिलाषः ॥ ४९ ॥

व्यातन्वाना तरुण तुळसी दामभिः स्वामभिख्यां
 मातङ्गाद्रौ मरकत रुचिं पुष्पाती मानसे नः।
 भोगैश्वर्य प्रिय सहचरैः कापि लक्ष्मी कटाक्षैः
 भूयः श्यामा भुवन जननी देवता सन्निधत्ताम् ॥ ५० ॥

इति विहितमुदारं वेङ्कटेशेन भक्त्या
 श्रुति सुभगमिदं यः स्तोत्रमङ्गीकरोति।

करिशिखरि विटङ्क स्थायिनः कल्पवृक्षात्
भवति फलमेषं तस्य हस्तापचेयम् ॥ ५१ ॥

॥ इति श्रीवरदराजपञ्चाशत् समाप्ता ॥

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने।
श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥